

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ЗАГАЛЬНА КОМПЕТЕНЦІЯ

Креативного співробітника сьогодні хотіла б винайняти майже кожна компанія. Адже навіть вже налагоджені технологічні процеси потребують нестандартних підходів, тим більше останні потрібні, коли йдеться про критичні, проблемні чи заплутані ситуації з великою кількістю невизначених факторів/чинників тощо. Враховуючи щільність сучасного простору взаємодій, констатуємо той факт, що кількість саме таких ситуацій сьогодні збільшилась в рази. Тому креативність має потрапити до переліку загальних компетенцій здобувачів всіх рівнів освіти, включаючи систему вищої освіти.

Стосовно креативності, як здібності особистості до творчої діяльності варто враховувати її засадничі аспекти, а саме: креативне середовище, креативну особистість, безпосередньо творчий процес і, власне, креативний продукт. Очевидно, що формування креативності як компетентності передбачає опрацювання цих аспектів у їх переплетіннях і взаємозв'язку із розумінням, що всі вони в сукупності формують здібності до творення. Наприклад, у формуванні креативного середовища велике значення має ретельно організована самостійна і практична робота студентів, тоді як почасту це є проблематичним питанням. Певні виклики маємо від чатів ШІ (накшталт GPT) – непростим завданням є напрацювання ефективних завдань і критеріїв оцінювання студентських робіт на цифрових платформах. Також, саме по собі навчання в умовах війни є викликом. Проте, очевидно, що налаштування занять на творчий лад креативним викладачем сприяє розвитку креативних здібностей майбутніх фахівців.

Формат наукової роботи із студентами є природним лоном для творчого процесу і креативного продукту. Але проблема з якою стикаються більшість викладачів пов'язана із невеликою кількістю студентів, які дійсно зацікавлені в науковій роботі. Вирішуючи це питання необхідно звернути увагу на логічний і емоційно-чуттєвий компонент креативності. Зміст логічного компоненту полягає в тому, що фундаментом креативності є різноманітні і різнопланові знання, притому останні затребувані і уявою, і інтуїцією, які спираються на глибину і якість нашого досвіду. Так, Л. Шрагіна визначає уяву як «позасвідому здатність комбінувати факти новими способами, а інтуїцію як здатність переносити потрібні уявні образи у свідомість» [2].

Протиріччя полягає в тому, що спеціалізація в здобутті знань починається із середньої ланки школи і остаточно критично звужується у вищій школі. Про непорозуміння між «фізиками» і «ліриками» відомо давно. Але сьогодні випускові кафедри університетів «жаліються», що не мають змоги вмістити в навчальний план всі потрібні фахові дисципліни для своїх здобувачів. І це означає, що «перезріла» задача оновлення дисциплін, яка проте, вже отримала один із перших механізмів за рахунок відсотку їх вибору студентами. Базовою вимогою для нових навчальних дисциплін має бути їх міждисциплінарний зміст та вивчення найсучасних досліджень. Однак, наразі міждисциплінарність як принцип структуризації знання в освітній системі з метою подолання їх фрагментарності, залишається настільки актуальним, наскільки й нереалізованим.

Формування емоційно-чуттєвого підґрунтя креативності є більш виховним, ніж навчальним процесом. Його успіх залежить від кожного виховного середовища, в які потрапляє дитина, поки формується її особистість. Г.Торренс розглядає креативність застосовуючи характеристики процесу, в ході якого дитина стає чутливішою до проблем, дефіциту або прогалин у знаннях, до мішанини різнопланової інформації, дисгармонії елементів навколишнього середовища, визначає ці проблеми, висуває припущення й гіпотези про можливі шляхи вирішення цих проблем, перевіряє їх [1]. Перераховане можна вважати орієнтирами свідомого виховного процесу розвитку креативності.

Узагальнюючи, зазначимо, що розвиток креативності здобувачів вищої освіти неможливий без створення умов для розвитку здібностей до творчості на всіх рівнях і ланках освіти. Тож, маємо системну задачу, що очікує на вирішення. В цьому сенсі першим кроком має стати введення креативності до переліку загальних компетенцій всіх здобувачів системи вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Torrance E. Understanding creativity: Where to start? *Psychological inquiry*, 1993. 4(3), p. 232-234.
2. Шрагіна Л. Технологія розвитку креативності. Київ: Шкільний світ, 2010. 160 с.